Služba za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i mentalnog zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Zadar

U Službi se provodi se niz mjera koje su usmjerene zaštiti i očuvanju mentalnog zdravlja: savjetovanje usmjereno zaštiti mentalnog zdravlja djece i adolescenata i rad na njegovu očuvanju, zaštita mentalnog zdravlja opće populacije, rano otkrivanje, dijagnostika i terapija djece i adolescenata s poremećajima ponašanja i problemima mentalnog zdravlja, rad s obiteljima i skrbnicima osoba s problemima mentalnog zdravlja, prevencija ovisnosti, savjetovanje i edukacija s djecom i mladima, testiranje na drogе...

U okviru Savjetovališta za mentalno zdravlje provodi se i psihijatrijski tretman žena oboljelih od karcinoma dojke u suradnji s udrugom Europa Donna u prostorima udruge.

Savjetovalište za onkološke bolesnike u suradnji s Ligom za borbu protiv raka omogućava oboljelima od raznih vrsta karcinoma, kao i članovima njihovih obitelji, da se jave u Savjetovalište u Zadru, Gračacu, Benkovcu, Obrovcu, Pagu i Biogradu s obzirom na mjesto stanovanja.

Osnovna škola Voštarnica

Ovo je jedina odgojno-obrazovna ustanova u Zadarskoj županiji u kojoj se provodi osnovno školovanje učenika s većim teškoćama u razvoju temeljeno na posebnim nastavnim planovima i programima.

U školi se provode tri nastavna programa: program za učenike s lakom mentalnom retardacijom s utjecajnim teškoćama u razvoju; program za učenike s umjerenom i težom mentalnom retardacijom i program za učenike s autističnim poremećajem s utjecajnim teškoćama u razvoju.

Osnovna škola Voštarnica Zadar ima dva područna odjela pri redovnoj Osnovnoj školi Benkovac u Benkovcu. Školu pohađa 71 učenik u 15 odgojno-obrazovnih skupina.

Savjet za socijalnu skrb Zadarske županije od 06. do 10. listopada 2014. organizira Antistigma kampanju "Šutnja nije uvijek zlato". Pozivamo Vas na otvaranje Tjedna mentalnog zdravlja koje će se održati 6. listopada 2014. u HNK Zadar s početkom u 10.00 sati.

ŠUTNJA NIJE UVIJEK ZLATO

SAVJET SOCIJALNE SKRBI ZADARSKE ŽUPANIJE ● OBILJEŽEN TJEDAN MENTALNOG ZDRAVLJA

"ŠUTNJA NIJE UVIJEK ZLATO"

Protiv patnje zbog stigmatizacije

Tjedan je posvećen borbi protiv stigmatizacije i socijalnog isključivanja ljudi s psihičkim poremećajima, ali i predstavljanju mnogih institucija koje se profesionalno bave takvim ljudima i volonterima koji im pomažu

ZADAR/UGLJAN/ ZEMUNIK ● Svjetski dan mentalnog zdravlja obilježava se 10. listopada u više od sto zemalja svijeta, a tim povodom Savjet socijalne skrbi Zadarske županije organizirao je antistigma kampanju pod simboličnim nazivom "Šutnja nije uvijek zlato" kroz - tjedan mentalnog zdravlja.

Tako je cijeli taj tjedan bio usmjeren na borbu protiv stigme duševnih bolesti uz potporu Zadarske županije i Grada Zadra. Prvi dan bio je posvećen problemu stigme i poremećaja koji se javljaju kod djece i mladih, na Narodnom trgu su članice Udruge Relax zajedno s oboljelima, stručnjacima i djecom izvele vježbe kojima se željelo pokazati da samo svi zajedno možemo rušiti tabue.

Potom je u Gradskoj knjižnici u Zadru bila otvorena zajednička izložba radova oboljelih u organizaciji Caritasa Zadarske nadbiskupije. Drugi dan u Psihijatrijskoj bolnici Ugljan otvorena novouređena prostorija Odsjeka radne terapije i rehabilitacije, a održan je i stručni skup na temu "Mentalno zdravlje u zajednici". U četvrtak u Muzeju stakla uprilićena je tribina o zakonskim pravima osoba s mentalnim poteškoćama, a u petak su organizirani Dani otvorenih vrata Doma za odrasle osobe u Zemuniku. Svaki dan u programu obilježavanja su sudjelovali i korisnici kroz kulturno-zabavni program.

Protiv socijalne isključenosti

Savjet za socijalnu skrb Zadarske županije je kao savjetodavno tijelo Županijske skupštine pokrenuo tjednu kampanju kako bi skrenuo pozornost javnosti na problematiku pojedinaca koji se bore s mentalnim bolestima i koji su, ne svojom krivnjom, na marginama društva s vrlo malom mogućnošću sudjelovanja u svakodnevnom životu zajednice i djelovanja s osjećajem osobnog dostojanstva.

Marija Pletikosa, predsjednica Savjeta za zdravlje Zadarske županije, pojašnjavajući razloge odabira naziva kampanje istaknula je: „Sada ta nemogućnost sudjelovanja u životu zajednice i djelovanje u zajednici s osjećajem dostojanstva ima i svoj formalni naziv - ti pojedinci su u procesu socijalnog isključivanja. Upravo iz razloga što je socijalno isključivanje proces koji traje, nekada godinama i desetljećima, sama po sebi se nametnula misao kako bi to mogao biti proces u kojemu šutnja nije zlato i u kojemu bi zajedničko suočavanje i osvješćivanje problematike zasigurno doprinijelo i rješavanju problema. Ako ne znamo da problem postoji, ako ne znamo koja je veličina problema i koliko je on važan za nas - tada taj problem onda ne možemo niti riješiti. A gubitak osjećaja osobnog dostojanstva ne bi nikoga trebao ostaviti ravnodušnim."

Na poziv Savjeta odazvale su se prije svega zdravstvene i socijalne institucije koje se profesionalno bave mentalnim zdravljem i skrbe o osobama kojima mentalne poteškoće narušavaju kvalitetu života. Žuti baloni s upitnicima, simbol zadarske antistigma kampanje dočekali su sve one koji su došli u zadarsko kazalište.

Kampanja je započela plesom i pjesmom (bolje rečeno nijemim filmom)

učenika i nastavnika Osnovne škola Voštarnica, koja je jedina odgojno-obrazovna ustanova u Zadarskoj županiji u kojoj se provodi osnovno školovanje učenika s većim teškoćama u razvoju. Nakon završetka plesne točke u kazalištu ples se nastavio na Narodnom trgu zajedno s članicama Udruge Relax.

U obilježavanju je sudjelovala i Udruga Ludruga, koja je kroz projekciju filma "Uzmi ova slomljena krila" sudionike uvela u problematiku osoba s psihijatrijskom dijagnozom shizofrenije (koja je ove godine bila globalna tema Svjetskog dana mentalnog zdravlja).

Uključene institucije

Predavanja su održali stručnjaci: prof.dr.sc. neuropsihijatar Ivan Urlić, Renata Sabljar-Dračevac, dr. med. psihijatar, prim. mr. Vera Klarić, dr. med. specijalist psihijatar subspecijalist dječje i adolescentne psihijatrije, mr. Anita Čačić, specijalist kliničke psihologije i Vanja Grković, mag. psih., Marina Milivojević, prof. psih., Tina Perović, prof. psih. i mr. sc. Vitomir Višić, dr. med. psihijatar.

Malo je mjesta da bismo nabrojili brojne programe svih institucija na području Zadarske županije koje su se uključile u ovu antistigma kampanju a uključene su: Osnovna škola Voštarnica, Pshijatrijska bolnica Ugljan, ključne institucije za smještaj odraslih osoba s mentalnim teškoćama u sustavu socijalne skrbi na području Zadarske županije: Dom za psihički bolesne odrasle osobe u Zemuniku i Zadru (Sv. Frane), institucije poput Doma za odgoj djece i mladeži, Centar za rehabilitaciju Sv. Filip i Jakov, Služba za prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti i mentalno zdravlje Zavoda za javno zdravstvo Zadar, Caritas Zadarske nadbiskupije, Volonterski centar Zadar sa svim volonterima, ljudima dobre volje koji se uključuju u sve aktivnosti, a svi su na različite nam načine približili svakodnevnicu ljudi koji se bore s mentalnim i psihičkim bolestima. Ali, svi "načini" koje smo vidjeli značajan su dio borbe protiv stigmatizacije osoba s mentalnim poteškoćama.

Ova kampanja je bila prilika da se upozna javnost ne samo sa statističko, socijalno-demografskim pokazateljima stanja mentalnog zdravlja, nego i da se skrene pozornost javnosti i na sve vrijedne i dobre ljude, profesionalce koji cijeli svoj radni vijek skrbe o onima s margine društva nastojeći im osigurati bar malo dostojanstva. I u tome i zaista uspijevaju senzibilizirajući javnost za to, a o tome najbolje govore brojna događanja koja inače tijekom godine pokreću ove institucije, istaknuto je između ostalog tijekom ovih tjednih događanja.

Pripremili: Franka KRAJNOVIĆ/Damir MARIČIĆ

Mentalni poremećaji u svijetu i u nas

Prema definiciji Svjetske zdravstvene organizacije (SZO) mentalno zdravlje predstavlja dio općeg zdravlja, a ne samo odsustvo mentalne bolesti. Duševni (mentalni) poremećaji, zbog relativno visoke prevalencije, čestog početka u mladoj odrasloj dobi, mogućeg kroničnog tijeka, narušavanja kvalitete života oboljelog i njegove okoline te značajnog udjela u korištenju zdravstvene zaštite, predstavljaju jedan od prioritetnih javnozdravstvenih problema u svijetu i u Republici Hrvatskoj. Skupina duševnih poremećaja i poremećaja ponašanja godinama sudjeluje s udjelom 6-7% u ukupnom bolničkom pobolu u Republici Hrvatskoj. Najveći broj hospitalizacija je u dobi 20-59 godina što svrstava ovu skupinu poremećaja u vodeće uzroke bolničkog pobola u radno aktivnoj dobi. Osim toga, svaki četvrti ili peti dan bolničkog liječenja koristi se za duševne poremećaje te su oni i vodeća skupina bolničkog pobola prema korištenju dana bolničkog liječenja. Duševni poremećaji uzrokovani alkoholom i shizofrenije godinama su vodeće dijagnostičke kategorije u ukupnom bolničkom pobolu zbog duševnih poremećaja u Republici Hrvatskoj. Duševni poremećaji uzrokovani alkoholom, shizofrenije, reakcije na teški stres uključujući posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) te depresivni poremećaji predstavljaju skoro dvije trećine svih uzroka u bolničkom pobolu zbog duševnih poremećaja. U svjetskim razmjerima, valja naglasiti kako: - 450 milijuna ljudi boluje od mentalnih bolesti, a k tome mnogi drugi imaju problema s mentalnim zdravljem koje ne dosiže razinu bolesti,

- mentalne bolesti su sve češće,
- depresija je vodeći uzrok dizabiliteta u svijetu,
- svakih 40 sekundi u svijetu netko počini suicid,
- stope mentalnih bolesti udvostručavaju se nakon rata ili katastrofalnih događaja,
- u zemljama u razvoju gotovo 75% osoba s mentalnim poremećajima ostaje neliječeno,
- 13% globalnog opterećenja bolešću ("burden of disease*) otpada na mentalne bolesti, dok se samo 3% zdravstvenog budžeta izdvaja za područje zaštite mentalnoga zdravlja.

Tribina u MAS-u

Psihijatrijska bolnica Ugljan

Bolnica je osnovana je 1. rujna 1955. godine na mjestu bivšeg talijanskog logora, izgrađenog 1942. godine. Bolnicu je utemeljila Bolnica za duševne bolesti Vrapče. Šest postojećih jednokatnih paviljona je adaptirano, izgrađene su nove zgrade, uređena je okolina i okrug bolnice. Prvi pacijenti su stigli iz bolnice Vrapče, Jankomir, Popovača, Pakrac i Šibenik. Budući u to vrijeme na Ugljanu nije bilo električne energije, uređena je vlastita centrala na motorni pogon, a cisterna s kišnicom bila je izvor vodoopskrbe. Pristup bolnici je također bio otežan jer nije bilo prave ceste do ustanove koja je od samog mjesta udaljena tri kilometra. Jedina veza bolnice sa Zadrom bila je brodska i to jedanput dnevno.

Na samom početku bolnica je raspolagala s 200 kreveta, a nedostajalo je liječnika i ostalog stručnog medicinskog osoblja, budući su navedeni uvjeti življenja bili izuzetno teški na tada izoliranom otoku. U to doba dolazio je liječnik iz Velog Iža, dr. Ivan Matulić, jedan do dva puta tjedno, a tretirao je internističke bolesti. Danas je u bolnici

zaposleno ukupno 300 djelatnika - 209 zaposlenika su djelatnici medicinske struke i zdravstveni suradnici od kojih je 13 liječnika specijalista-psihijatara i 108 medicinskih sestara/tehničara.

Ukupna površina bolnice je 84.940 m2. Kroz sve etaže svog liječenja može obuhvatiti i do 483 ljudi dnevno, a s kapacitetom od 483 kreveta tijekom jedne godine liječenjem je obuhvaćeno oko 1070 pacijenata.

Dom za starije Zemunik

Malo je poznato da je sadašnji Dom za odrasle osobe u Zemuniku u svojoj povijesti povezan sa sirom trapistom i s mentalnim zdravljem.

Naime, na tom mjestu se proizvodio sir trapist u razdoblju kada su banjolučki trapisti (katolički monaški red) 1893. godine preuzeli zadužbinu Fontanella u Zemuniku kod Zadra. Na mjestu stare tvrdave izgradili su samostan kao samostalni priorat i počeli djelovati na gospodarskom i odgojnom planu. Nažalost, 1920. morali su napustiti i rasprodati svoja dobra u Zemuniku. Nakon toga je na tom imanju 1938. otvoren psihijatrijski odjel kapaciteta 80 kreveta koji je bio depadansa šibenske psihijatrije. Kasnije se odjel pripaja Općoj bolnici u Zadru, a na kraju egzistira kao samostalna psihijatrijska bolnica s otprilike 250 psihijatrijskih kreveta. Bolnica je zatvorena 1991. godine i nakon toga 1998. godine započinje razvoj socijalne ustanove za smještaj odraslih osoba.

Iz uvodnog govora Marije Pletikosa

Dopustite mi vjerovati da ste svi vi koji ste danas ovdje s nama i koji ste se odazvali pozivu Savjeta za socijalnu skrb, svjesni kako zbog teških životnih prilika svatko od nas može „sklizuti" i prepustiti se bolesti, ali isto tako da smo odlučni zajedno pomoći u rješavanju problema.

Upravo vaša podrška, kao osoba i kao profesionalaca, kao političara ili volontera, vaša podrška potrebna je nama, profesionalcima koji imaju iskustva skrbi za oboljele od mentalnih bolesti, kako bismo proces „isključivanja" naših sugrađana ili članova obitelji sveli na što je moguće manju razinu.

Nemojte šutjeti kada se nađete u situaciji da vaša riječ ili rečenica, vaša odluka ili potpis može spriječiti nečije „isključivanje" ili pomoći u vraćanju nečijeg dostojanstva. Šutnja nije uvijek zlato.

Dom za starije sv. Frane

Dobrovoljnim prilozima građana Zadra pod okriljem Javne dobrotvornosti 1883. godine osnovano je utočište sv. Frane (u neposrednoj blizini samostana). Unatoč različitim ratnim, ekonomskim i političkim previranjima, kontinuirano je dijelilo sudbinu našega grada. Posljednjih godina postupnom adaptacijom zgrada je uređena i prilagođena korisnicima, te je dovedena u dobro stanje.

Danas u Domu živi 60 korisnika, heterogenih intelektualnih i fizičkih sposobnosti. Kako je osnovna djelatnost Doma skrb o psihički bolesnim odraslim osobama, one su primarne. No, među korisnicima je 30 nepokretnih i nemali broj socijalno ugroženih osoba.

U Domu je zaposleno 42 djelatnika, od toga 31 u samoj ustanovi, devet njegovateljica u službi kućne njege, te dvije medicinske sestre u programu halo pomoći.

Stručni rad u Domu temelji se na radno-okupacijskoj terapiji s korisnicima što potiče njihovu (re)socijalizaciju.